

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «АВК»)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто методи аналізу фінансової діяльності. Досліджено ефективність управління фінансовою діяльністю на підприємствах кондитерської галузі на прикладі ПрАТ «АВК»

Ключові слова: фінансова діяльність, прибуток, фінансові результати, рентабельність

Abstract

The methods of financial activity analysis are considered. Effectiveness of management of financial activity at confectionary industry enterprises was investigated on the example of PJSC "AVK"

Keywords: financial activity, profit, financial results, profitability

Вступ

В сучасних умовах ринок кондитерських виробів інтенсивно розвивається в Україні. Неухильно зростає попит на солодощі серед населення, підвищуються вимоги до якості та безпеки харчових продуктів, з'являються нові види товарів. Одним із актуальних завдань для підприємств галузі є формування та утримання стійких позицій як на вітчизняному, так і на міжнародних ринках. Це досягається за рахунок формування високоефективної системи управління зовнішньоекономічною діяльністю. У зв'язку із цим, підприємствам потрібно вжити заходів щодо ефективного управління фінансовою діяльністю.

Питання, пов'язані із оцінкою фінансової діяльності неодноразово піднімалися такими вченими як Л. С. Мартюшева, В. І. Аранчій, Г. М. Азаренкова, М. М. Бердар, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, В. М. Опарін, А. М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко.

Метою даної роботи є оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю підприємств кондитерської галузі на прикладі ПрАТ «АВК».

Результати дослідження

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, ієрархічно пов'язаних між собою, які аналізують за такими методами [1-2]:

- 1) горизонтальний (часовий) аналіз - порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;
- 2) вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;
- 3) трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану);
- 4) аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;
- 5) порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками.
- 6) факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли

результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник.

Оцінимо ефективність управління фінансовою діяльністю ПрАТ «АВК» за 2015-2016рр. З цією метою в першу чергу необхідним є проведення аналізу ефективності формування доходів і витрат підприємства.

Таблиця 1 – Аналіз складу, структури та динаміки доходів ПрАТ «АВК» за 2015-2016рр.

Показник	2015р.		2016р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Чистий дохід від реалізації продукції	197571,00	7,62	11143,00	1,59	-186428,00	-94,36	-6,03
Інші операційні доходи	689962,00	26,62	220604,00	31,43	-469358,00	-68,03	4,81
Інші фінансові доходи	0,00	0,00	15,00	0,00	15,00	-	0,00
Інші доходи	1704447,00	65,76	470071,00	66,98	-1234376,00	-72,42	1,22
Разом	2591980,00	100,00	701833,00	100,00	-1890147,00	-72,92	0,00

З таблиці 1 видно, що на ПрАТ «АВК» спостерігається негативна динаміка зменшення доходів: з 701833 тис. грн. в 2015р. до 701833 тис. грн. в 2016р. В цілому зменшення доходів в 2016р. склало 94,36% та відбулось за всіма складовими сукупного доходу ПрАТ «АВК».

Найбільшу питому вагу в складі доходів на ПрАТ «АВК» складають інші операційні доходи та інші доходи. Крім того, підприємство отримувало чистий дохід, який складає незначну частину доходів підприємства, що є негативною динамікою.

В 2016р. порівняно із 2015р. зменшилась питома вага чистого доходу в сукупній величині доходів із 7,62% до 1,59%. Загальна величина чистого доходу в 2016р. склала 11143 тис. грн., що на 94,36% менше порівняно із 2015р.

В свою чергу інші операційні доходи на ПрАТ «АВК» зменшились як в абсолютному вираженні, так і в структурі доходів. Інші операційні доходи в 2016р. склали 220604 тис. грн., що на 68,03% менше порівняно із 2015р. Питома вага даної складової доходів в 2016р. склала 31,43%, що на 4,81% менше порівняно із 2015р.

Інші доходи ПрАТ «АВК» в 2016р. склали 470071 тис. грн., що на 72,42% менше порівняно із 2015р. Питома вага даної складової доходів склала 66,98% в 2016р., що на 1,22% більше порівняно із 2015р.

В 2016р. ПрАТ «АВК» отримувало також інші фінансові доходи в розмірі 15 тис. грн.

Отже, зменшення загальної величини доходів на ПрАТ «АВК» спричинене зменшенням усіх складових доходів підприємства.

Наступним етапом аналізу фінансових результатів стане аналіз витрат ПрАТ «АВК» за 2015-2016рр. З таблиці 2 видно, що на ПрАТ «АВК» спостерігається зменшення загальної величини витрат. Якщо в 2015р. ПрАТ «АВК» понесло витрат на 39623366 тис. грн., то в 2016р. витрати зменшились на 61,37% та склали 150454 тис. грн. Необхідно відмітити скорочення усіх складових загальних витрат ПрАТ «АВК» в 2016р. порівняно із 2015р.

Найбільшу питому вагу витрат ПрАТ «АВК» склали інші витрати, питома вага яких в 2016р. склала 67,49% усіх витрат підприємства, що на 6,67% більше порівняно із 2015р. В цілому інші витрати в 2016р. склали 1032854 тис. грн., що на 57,14% менше порівняно із 2015р.

Собівартість реалізованої продукції в 2016р. склала 9085 тис. грн., що на 96% менше порівняно із 2015р. Питома вага собівартості в загальній величині витрат в 2016р. зменшилась на 5,13% і склала лише 0,59%, що є досить негативним явищем для промислового підприємства.

Адміністративні витрати ПрАТ «АВК» в 2016р. склали 8493 тис. грн., що на 60,33% менше порівняно із 2015р. Питома вага адміністративних витрат в загальній величині витрат зросла із 0,54% в 2015р. до 0,55% в 2016р.

Суттєво зменшились і витрати на збут. Якщо в 2015р. на збут ПрАТ «АВК» витрачало 74462 тис. грн., то в 2016р. – на 99,98% менше, тобто лише 13 тис. грн.

Інші операційні витрати ПрАТ «АВК» в 2016р. склали 107250 тис. грн., що на 87,29% менше порівняно із 2015р. Відповідно питома вага даної складової витрат зменшилась із 21,3% в 2015р. до 7,01%.

Таблиця 2 – Аналіз складу, структури та динаміки витрат ПрАТ «АВК» за 2015-2016рр.

Показник	2015р.		2016р.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %	Пунктів структури, %
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %			
Собівартість реалізованої продукції	226925,00	5,73	9085,00	0,59	-217840,00	-96,00	-5,13
Адміністративні витрати	21408,00	0,54	8493,00	0,55	-12915,00	-60,33	0,01
Витрати на збут	74462,00	1,88	13,00	0,001	-74449,00	-99,98	-1,88
Інші операційні витрати	843790,00	21,30	107250,00	7,01	-736540,00	-87,29	-14,29
Фінансові витрати	386017,00	9,74	372759,00	24,36	-13258,00	-3,43	14,61
Інші витрати	2409734,00	60,82	1032854,00	67,49	-1376880,00	-57,14	6,67
Разом	3962336,00	100,00	1530454,00	100,00	-2431882,00	-61,37	0,00

Фінансові витрати ПрАТ «АВК» незважаючи на зменшення в абсолютному вираженні в структурі витрат зросли. В 2016р. фінансові витрати склали 372759 тис. грн., що на 24,36% більше порівняно із 2015р. Разом з тим, питома вага фінансових витрат в загальній величині витрат в 2016р. склала 24,36%, що на 14,61% більше порівняно із 2015р.

Отже, витрати ПрАТ «АВК», як і доходи, мали негативну динаміку зменшення. Досить негативним є суттєве скорочення доходів та витрат від основної діяльності.

Наступним етапом аналізу фінансових витрат ПрАТ «АВК» стане оцінка динаміки фінансових результатів підприємства.

Таблиця 3 – Аналіз фінансових результатів ПрАТ «АВК» за 2015-2016рр.

Показник	2015р.	2016р.	Абсолютна зміна
Фінансовий результат від основної діяльності	-29354	2058	31412
Фінансовий результат від іншої основної операційної діяльності	-153828	113354	267182
Фінансовий результат від операційної діяльності	-279052	106906	385958
Фінансовий результат від фінансової діяльності	-386017	-372744	13273
Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	-705287	-562783	142504
Фінансовий результат від звичайної діяльності	-1370356	-828621	541735
Фінансовий результат від господарської діяльності	-1370356	-828621	541735

З таблиці 3 видно, що ПрАТ «АВК» мало фінансові результати від різних видів діяльності. Разом з тим, досить негативним є те, що за різними видами діяльності фінансовими результатами в 2015р. є лише збиток, а в 2016р. – переважно збиток. Так, від основної діяльності ПрАТ «АВК» в 2016 р. отримало прибуток в розмірі 2058 тис. грн., тоді як в 2015р. – збиток в розмірі 29354 тис. грн.

Прибуток від іншої основної операційної діяльності склав в 2016р. 2058 тис. грн., що на 267182 тис. грн. більше порівняно із 2015р., оскільки в 2015р. за даним видом діяльності ПрАТ «АВК» отримувало збиток. Прибуток від операційної діяльності в 2016р. склав 106906 тис. грн., тоді як в 2015р. – збиток в розмірі 279052 тис. грн.

Необхідно зазначити, що ПрАТ «АВК» не отримувало фінансового результату від участі в капіталі. Фінансовим результатом від фінансової діяльності протягом 2015-2016 рр. був збиток, який в 2016р. зменшився порівняно із 2015р. на 13273 тис. грн.. та склав 372744 тис. грн.

Фінансовим результатом від іншої звичайної діяльності на ПрАТ «АВК» є збиток, який в 2015р. склав 705287 тис. грн., а в 2016 р. зменшився на 142504 тис. грн. та склав 562783 тис. грн.

Оскільки підприємство працювало збитково і не сплачувало податок на прибуток, то чистий збиток та збиток від звичайної діяльності зменшились із 1370356 тис. грн. в 2015р. до 541735 тис. грн. в 2016р.

Таким чином, за абсолютними показниками фінансових результатів ПрАТ «АВК» неефективно здійснює фінансову діяльність.

Наступним етапом оцінки стану управління фінансовою діяльністю ПрАТ «АВК» є аналіз показників рентабельності.

За розрахованими показниками рентабельності можна зробити висновок, що управління фінансовою діяльністю на ПрАТ «АВК» здійснюється недостатньо ефективно, оскільки більшість показників має від'ємне значення, спричинене відсутністю на підприємстві прибутку.

Таблиця 4 – Оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю ПрАТ «АВК» за показниками рентабельності

Показник	2015р.	2016р.	Абсолютна зміна	Темп приросту %
Коефіцієнт операційної діяльності, %	-23,92	85,63	109,55	-457,99
Коефіцієнт рентабельності звичайної діяльності, %	-34,58	-54,14	-19,56	56,55
Коефіцієнт рентабельності активів, %	-49,82	-30,76	19,06	-38,26
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу, %	-38,92	-18,16	20,76	-53,35

Рентабельність операційної діяльності в 2016р. склала 85,63%, тобто з кожної гривні витрат, понесених в результаті операційної діяльності, ПрАТ «АВК» отримало 85,63 копійок прибутку, тоді як в 2015р. з гривні операційних витрат підприємство отримувало 23,92 копійок збитку.

З кожної гривні витрат від звичайної діяльності ПрАТ «АВК» отримало в 2015р. 34,58 копійок збитку від звичайної діяльності, а в 2016р. величина отриманого збитку збільшилась на 56,55% та склала 54,14 копійок збитку з гривні витрат від звичайної діяльності.

Отже, на ПрАТ «АВК» спостерігається зниження ефективності формування фінансових результатів, оскільки спостерігається зростання величини збитку на гривню витрат.

Як видно з таблиці 2.8, на ПрАТ «АВК» спостерігається зниження ефективності використання ресурсів. Зокрема збитковість активів склала в 2016р. 30,76%, що менше порівняно із 2015р. Значення показника свідчить про те, що з кожної гривні, вкладеної в активи, ПрАТ «АВК» в 2016р. отримувало 30,76 копійок збитку.

Неефективно на ПрАТ «АВК» використовується і залучений капітал. Якщо в 2015р. з кожної гривні залученого капіталу ПрАТ «АВК» отримувало 38,92 копійок збитку, то в 2016р. – 18,16 копійок.

Таким чином, ПрАТ «АВК» варто вжити заходів щодо зменшення величини збитку та отримання належного рівня рентабельності.

Важливим етапом оцінювання ефективності фінансової діяльності є розрахунок та аналіз показників, які характеризують ділову активність підприємства.

Оцінимо стану управління фінансовою діяльністю підприємства за показниками ділової активності.

Таблиця 5 – Оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю ПрАТ «АВК» за показниками ділової активності

Показник	2015р.	2016р.	Абсолютна зміна	Темп приросту %
Коефіцієнт оборотності активів	0,072	0,004	-0,068	-94,241
Коефіцієнт оборотності залученого капіталу	0,056	0,002	-0,054	-95,649
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,206	0,052	-0,154	-74,896
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,325	0,192	-0,132	-40,719
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,771	2,298	1,528	198,274
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	1108,831	1870,462	761,632	68,688
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	467,222	156,642	-310,58	-66,47

З таблиці 5 видно, що і за показниками ділової активності на ПрАТ «АВК» спостерігається неефективне управління фінансовою діяльністю. Зокрема спостерігається суттєве зменшення коефіцієнта оборотності активів. Якщо в 2015р. з гривні, вкладеної в активи, ПрАТ «АВК» отримувало 0,072 грн. чистого доходу, то в 2016 р. – 0,004 грн., що на 94,241% менше порівняно із 2015р.

Аналогічно відбулось зниження значень й інших показників оборотності, що є негативним явищем, оскільки свідчить про зростання тривалості обороту певних складових оборотних активів та зменшення мобільності капіталу. З гривні залученого капіталу ПрАТ «АВК» в 2016р. отримувало 0,002 грн чистого доходу, що на 95,649% менше порівняно із 2015р. Неефективною є й політика управління заборгованістю, про що свідчать коефіцієнти тривалості обороту кредиторської та дебіторської заборгованостей. Дебіторська заборгованість ПрАТ «АВК» в середньому в 2016р. погашалась протягом 1870 днів, що на 68,688% довше порівняно із 2015р.

Разом з тим, спостерігається скорочення тривалості обороту кредиторської заборгованості: із 467,222 днів у 2015р. до 156,642 днів – в 2016р.

Висновки

Таким чином, проведений аналіз показав, що на ПрАТ «АВК» здійснюється неефективне управління фінансовою діяльністю, оскільки спостерігається збиткова діяльність, відсутність власного капіталу, погіршення показників, які характеризують ділову активність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єпіфанова І. Ю. Напрямки забезпечення конкурентоспроможності підприємств кондитерської галузі в Україні / Єпіфанова І. Ю., Гайдей М. О. // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №23. – С. 53-57.
2. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз теорія і практика / О. Я. Базилінська. – К., 2011. – 328 с.

Рожик Яна Василівна — магістрант групи МОф-17м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: yanarozhuk1996@gmail.com

Науковий керівник: **Коваль Наталія Олегівна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Yana V. Rozhik – student, Department of Management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: yanarozhuk1996@gmail.com

Supervisor: **Natalia O. Koval** – candidate of economic Sciences, associate Professor of the Finance and innovative management, Vinnytsia national technical University, Vinnytsia.